

Semestrální práce

Žaneta Stanislavová

Proces umělecké tvorby- přístupy, forma a obsah konceptuálního umění, aneb na počátku (ne)byla jen myšlenka.

Proces umělecké tvorby:

„Tvorba uměleckého díla je dosažení nové kombinace prvků v médium (tóny v hudbě, slova v literatuře, barvy na plátně, a tak dále). Prvky existovaly předem, ale nikoliv ve stejné kombinaci. Tvorba je znovuospořádání těchto již existujících materiálů.“ (BRITANNICA, 2013)

Původní text:

The creation of a work of art is the bringing about of a new combination of elements in the medium (tones in music, words in literature, paints on canvas, and so on). The elements existed beforehand but not in the same combination; creation is the re-formation of these pre-existing materials.

„Umění, také známé (pro odlišení od jiných uměleckých forem) jako výtvarné umění, je vizuální objekt nebo zážitek vědomě vytvořený prostřednictvím dovednosti nebo představivosti. Termín umění zahrnuje různé média, jako malířství, sochařství, grafiky, kresby, dekorativní umění, fotografování, a instalace.“ (BRITANNICA, 2013)

Původní text:

Art, also called (to distinguish it from other art forms) visual art, a visual object or experience consciously created through an expression of skill or imagination. The term *art* encompasses diverse media such as painting, sculpture, printmaking, drawing, decorative arts, photography, and installation.

*„Proces (latinsky *processus*) je obecné označení pro postupné a nějak zaměřené děje nebo změny, pro posloupnost stavů nějakého systému. Pro děje náhlé nebo zcela chaotické se slovo *proces* nepoužívá.“ (WIKIPEDIE, 2013).*

„Umělecká tvorba- Forma společenského vědomí a tvůrčí činnosti člověka reprodukující skutečnost v uměleckých obrazech. Forma estetického vnímání světa, jež tvoří organickou součást kultury každé společnosti. Historicky proměnlivý soubor jednotlivých typů umění (malířství, sochařství, architektura, užité umění, literatura, hudba, tanec, divadlo, film). Umění se člení především na umělecký proces (tvorbu), dále umělecký artefakt (dílo) a působení umění ve společnosti (společenská funkce umění). Různé druhy umění se dělí podle materiálu (hmota, barva, zvuk, slovo), podle smyslů, k nimž se umělecký obraz obrací (zrak, sluch), dále podle utváření uměleckých obrazů (časový rozměr hudby, prostor ve výtvarném umění), konečně podle vztahu k mimoestetickým hodnotám (tzv. volné umění proti užitému umění). Z hlediska nejobecnějších charakteristik materiálních prostředků seskupuje teorie umění různé jeho druhy do skupiny umění prostorových (malířství, grafika, sochařství, architektura, umělecké fotografie, design), časových (umění hudební a slovesná) a prostoročasových (tanec, divadlo, filmové a televizní umění). Umění je vždy jevem společenským, v každé formaci tvoří

součást ideologické nadstavby. Názory na podstatu a smysl umění jsou podmíněny historicky a vyplývají ze světonázorových, filozofických, politických a životních postojů lidí, reflektují jejich estetickou zkušenost. “

(http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=100844&s_lang=2&title=um%ECn%ED)

Rozhodla jsem si klást otázku nakolik je konceptuální umění pro diváka srozumitelné, jestli všechny happeningy, vystoupení, obrazy, videa a instalace nejsou na nezainteresovaného jedince příliš. V širším pohledu lze nabýt dojmu, že se jedná o umění pro umělce jako takové, že zde spíše jde o intelektuální orientaci s velmi rozdílnými výrazovými prostředky. O snahu autora podat světu svou myšlenku jinak než je zvykem, nicméně jak je patrné, ona myšlenka na prvopočátku dala tomuto směru název. Další otázkou je, zdali skutečně byla již na začátku a nebo byla v některých případech výslednému dílu přisouzena až dodatečně autorem nebo divákem.

Například se můžeme ptát, proč Christo a Jeanne-Claude halili budovy, stromy a zdi do látky? Čím fascinovala Yvonne Kleina modrá? Jak má působit Státní galerie ve Stuttgartu Jamese Stirlinga nebo nebo tzv. „mizení“ budov Hanse Holleina? Co nám Andy Warhol svými krabicemi Brillo říká? A Marcel Duchamp, ačkoli působil o několik desetiletí dříve, Fontánou odstartoval skutečnou revoluci v umělecké tvorbě, jeho ready made jako by dovolili umělcům prozřít a uvolnit se, pochopit, že nejsou limitováni žádnými kodexy a hranicemi.

Co hledáme za uměleckým dílem? Co po něm požadujeme? Co od něj očekáváme? Tyto otázky mohou být svou podstatou spíše estetickým problémem, nicméně i tak si na ně zkusme odpovědět na příkladu současného malíře Josefa Bolfy.

„Josef Bolf (7. října 1971 Praha) je český malíř. Studoval na AVU v letech 1990 - 1998. V roce 1995 byl na stáži v Kongsthögskolanu ve Stockholmu a v roce 1996 na Akademie der bildenden Künste ve Stuttgartu. V letech 1996 - 2002 patřil do umělecké skupiny Bezhlavý jezdec.*

Jeho tvorba zachycuje podivné postavy, často trpící, někdy napůl zvířata. Jeho malby jsou často považovány za malby depresivní, ponuré, smutné, melancholické. Jeho náměty často pramení ze stráveného dětství na Jižním městě v Praze. Jeho sdělení jsou vždy osobní a intenzivní. Nejčastěji používá techniku malby, kresby či americké retuše. Typické jsou jeho obrazy proškrabávané tuše nanesené na vrstvě voskovek, technika, kterou si mnozí z nás pamatují ze základní školy.“
(WIKIPEDIE, 2013).

Je to právě Josef Bolf, který je pro mě exemplárním příkladem současného malířství. Jeho obrazy jsou jako těžký sen nad ránem, děsivě známá realita. Podvečerní sídliště za sychravého podzimu. Moje (dovolím si ji nazvat postnormalizační) generace by se v jeho tvorbě mohla shlédnout. Jsme děti rodičů, kteří viděli rozestavěná sídliště, jež se za nás již rozpadala, mizely nápisy Jednot nad obchody a houpačky za domem sloužili jen dospívající mládeži k podvečerním setkáním. Za jeho obrazy vidím intenzivní depresi z betonového nebe, ve kterém, jako mnozí, vyrostl. Vnímám jeho obrazy jako způsob smíření se s vnitřní úzkostí a očekávám od něj i nadále tuto formu projevu. Vidím v tom odsouzení a protest proti stísněnosti, kterou tato místa přinášela. Proces jeho umělecké tvorby je podložen něčím silným a opravdovým. A nepřestávám doufat, že se objeví někdo nový, kdo bude stejně silně odsuzovat třeba nová nákupní centra a jejich přesycenost.

Nabývám dojmu, že současné umění má většinou jako společný rys ironii a satiru. Více než půl století umělci zkouší najít hranice samotného umění, kam až může sahat a stačí-li koncept nebo

samotný umělecký proces k tomu, abychom výsledek uměním nazvat mohli. Výsledný obraz se nyní stává nepřehledným, a to co bývalo odrazem společnosti je hrozivě roztrženo jako zrcadlo na střepy, kdy si každý může najít svůj vyhovující kus, ale nikdo neuvidí celistvý obraz. Svůj názor bych podpořila citací, která ač se vztahuje k moderně, je aktuální i ke konceptuálnímu umění a umělecké tvorbě jako takové: „*Maximalizace variabilnosti změny – uměle podporovaná a povýšená na nejdůležitější věc na moderní scéně – zničila veškerou stabilitu. Neustálé vynucování si neustávajícího "pokroku", jakožto hlavního požadavku modernosti, dohnané až k absurdnosti, se radikálně křížilo s potřebou systematické moudrosti a rovnováhy... S jakousi pozdní lítostí si dnes uvědomujeme, že tradice i autorita měly a mají svou důležitost. A to nikoli jen proto, že avantgardě vlastně umožnily její existenci – byť jen tím, že představovaly něco, proti čemu mohla protestovat... Umělec je pod neustálým tlakem "být moderní", zároveň však zjišťuje, že být moderní znamená být tradiční. Jinak řečeno: když jeden princip dosáhne vrcholného momentu své síly, kolabuje ve svůj vlastní protějšek.*“ (GABLIKOVÁ, 1995).

Použitá literatura a zdroje:

FOSTER Hal a kol., *Umění po roce 1900. Modernismus, antimodernismus, postmodernismus*, Praha 2007. 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8.

GABLIKOVÁ Suzi, *Selhala moderna?*, Votobia, Olomouc 1995. 157 s. ISBN 80-85885-20-4.

FRAMPTON Kenneth, *Moderní architektura, kritické dějiny*, Academia, Český Těšín 2004. 458 s. ISBN 80-200-1261-3.

WIKIPEDIE:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Proces>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Bolf

BRITANNICA:

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/36433/art-philosophy-of/36273/Expression-in-the-creation-of-art>

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/630806/art>